

UÇAN SÜPÜRGE KADIN İLETİŞİM BÜLTENİ

'98

AĞUSTOS 1998

SAYI: 8



# UÇAN HABER



UÇAN SÜPÜRGE KADIN TURİZM VE  
ORGANİZASYON İHTİSASİ ŞİRKETİ  
Beştekin Sok. No: 11 K. Durağan/AMKARA  
Tel: 427 00 26 Fax: 407 93 67  
Kavaklıdere V. D. 634 009 0274

SÜREKLİ YAYIN - 04 AYDA BİR ÇIKAR

"BİR HABER  
UÇUR YETER"

## uçan/süpürge kadın filmleri festivali



İnsan Hakları Derneği  
Kızılder 2.sokak No-38/

KIZILAY /ANKARA

KONCA KURUŞ'I  
sağ ve sağlıklı  
GERİ İSTİYORUZ

## UÇAN SÜPÜRGE İLK BÖLGE TOPLANTISINI GÜNEY DOĞU ANADOLU'DAKİ KADIN ÖRGÜTLERİ İLE YAPTI

Uçan Süpürge, 1998 yılı içinde yapmayı planladığı bölge toplantılarından ilkinin 9-10 Mayıs tarihlerinde Güney Doğu Bölge Toplantısı olarak Gaziantep'te gerçekleştirdi. Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır ve Siirt'deki kadın örgütlerinden katılımcıların bulunduğu bu toplantıda ortaya çıkan durum ve yapılan tartışmalar, Uçan Süpürge'nin bu projeyi başlatırken yaptığı saptamanın doğruluğunu bir kez daha kanıtladı. Uçan Süpürge, Türkiye'de kadın örgütlerinin pek çoğunun özellikle son yıllarda kadın sorununa yaklaşımları ve eylemleri açısından değişmeye uğradığı, bununla birlikte bu örgütlerde önemli tikanıklıkların da yaşanmakta olduğu görüşünde. Bu görüşü kadın örgütleri de paylaşıyor, kendilerini sorgulama, sorunlarını irdeleme ve gerekirse yeniden yapılandırma gibi bir süreçten geçme ihtiyacını duyuyorlar. Ayrıca kadınların sürekli yenilenen gündeminin kendilerine dayattığı konu ve alanlarda mücadele etmeyi istemekle beraber, bu başlangıcın nasıl olması gerektiği konusunda da çok net değiller. Gaziantep'te yapılan toplantıda bu ve benzeri konuların tartışılmasına uzun bir zaman ayrıldı. Önce katılımcılar kendilerine daha önceden ulaştırılan ortak bir plan çerçevesinde kendi örgütlerinin tanıtımını yaptılar. Bu tanıtımda, örgütlerinin kuruluş amacından başlayarak geçmişte ve bugün yaptıkları faaliyetleri; gelecek planları; örgütlenme, yönetim ve işbölümü; faaliyetlerin yürütülmesi ve sonuçlarının izlenmesi; finans kaynakları ve kullanımı; tanıtım, bölge ve ülkedeki diğer kadın kuruluşlarıyla iletişim ve ortak çalışma konularına yer verdiler. Böyle bir başlangıç, kadın örgütlerinin hem kendilerini bir aynada görebilmelerine ve böylece bir öz değerlendirme yapabilmelerine hem de birbirlerini daha yakından tanıyabilmelerine olanak sağladı.

Bölgede kadın örgütlerinin yaptığı önemli çalışmalar var. Daha da önemlisi, yakın zamana kadar geleneksel kadın örgütü karakteri taşımış ve faaliyetlerini bu yönde düzenlemiş kadın dernekleri, bugün kadınlarla ilgili yeni gündemi benimsemiş durumdadır ve önceliklerini bu gündeme göre değiştirmek istiyorlar. Söylemlerinde ve yaptıkları çalışmaların yönündeki değişimler, bölgede kadın sorununa duyarlılığın artmasında ve kamuoyunun oluşturulmasında önemli rol oynuyor. Toplantının kadın örgütlenmesi açısından ortaya çıkardığı en belirgin sorunları (noktaları) şöyle özetlemek mümkün:

- Bölgede kadın grup ve örgütleri arasında ciddi bir iletişimsizlik sorunu var. Bazı örgütlerin katılımcıları bu toplantıda ilk kez biraraya geldiler ve böyle bir sorunun varlığını onlar da kabul ettiler.

- Gaziantep'te denenen platform tipi birleştirici örgütlenmeler çok kısa vadeli ortak çalışmalar (girişimler) için yararlı ve verimli. Ancak platform, yapı, işleyiş ve biraraya gelebilmede

yaşanan sorunlar nedeniyle uzun soluklu çalışmaları yapma ve yürütmede her zaman en ideal çözüm olabilmemiş değil.

- Kadın örgütlerindeki faaliyetlerin gönüllü katılım temelinde örgütlenmesi, sorumlulukların üstlenilmesinde sorunlar doğuruyor. Başlangıçta çok sayıda çalışmaya istekli kişilerin varlığıyla başlatılan girişimlerde, giderek katılım azalıyor, işler birkaç kişinin üzerinde kalıyor, amaca ulaşma gecikiyor.
- Kadın örgütlerinin, planladıkları faaliyetleri gerçekleştirmek için bugüne dek kullandıkları kaynakların dışında yeni kaynaklara gereksinimleri var. Yeni kaynak yaratımı için yeni stratejiler oluşturmaları gerekiyor.



- Kadın örgütlerinin çalışma alanları insan güçlerinin ve kaynaklarının yetmeyeceği kadar çok ve çeşitli. Başka deyişle, birkaç temel sorun alanında yoğunlaşmak yerine dağınık alanlarda çalışılması, emek, zaman ve kaynakların parçalanarak kullanılmasına yol açıyor. Bölge kadınlarının o kadar çok sorunu var ki bu yaklaşım hiç de anlaşılmaz değil. Kadın örgütleri, bölgede yaşayan kadın gruplarının bölgeye özgü en önemli gereksinimlerine yönelik saptamalar yapmış ve bunlardan bazılarının çözümü için ilk adımları atmış durumdadır. Ancak hissedilir ölçüde desteğe ve daha da önemlisi kendilerinde benzer örgütlerin deneyimlerini kullanmaya ihtiyaçları var. Bu ihtiyaç, özellikle bölgede kadın örgütlenmesine ve kadın sorunlarının çözümüne katkıda bulunmaya istekli ve gönüllü çalışmalara yeni başlamış genç kadınlar için hayati bir önem taşıyor.

İki gün süren Güney Doğu Anadolu Bölge Toplantısı, kadın sorununun önemini ve çözümlerin aciliyetinin vurgulanmasını sağladı; bu sorun etrafında kadın örgütlerini birbirine yaklaştırdı ve geleceğe yönelik ortak stratejiler ve çalışmalar için bir zemin hazırladı. Bu toplantı yerel yönetimlerin kadın örgütlerine verebileceği desteğin sergilenmesi açısından da kayda değer bir toplantıydı. Uçan Süpürge, kadın örgütleri arası etkin iletişimi ve sorunların çözümüne yönelik birlikte hareket etmeyi hedefleyen toplantıları yapmaya devam edecek. Böylece, hem Türkiye'de kadın hareketinin örgütlenmesinin kazanımlarını belgeleyebileceğimizi hem de engellerini saptayıp bunlara yönelik çözümler üretebileceğimizi umuyoruz.

Yıldız Ecevit



**Sahibi:** A. Ürün Güner  
**Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** Halime Güner  
**Yayın Hazırlayanları:** Benül Başaran, İrem Çağlar, Filiz Kardon, Pınar Şenel, Hanife Uygut, Işıl Yılmaz  
**Grafik Tasarımı:** Zuhul-Erkut Eridinç  
**Baskı Hazırlık:** Repro Nökte Ltd. • Tel: 232 13 75  
**Baskı:** Ekspres Grafik Ltd. • Tel: 341 65 56

**Uçan Süpürge**  
Bostancı Sok. 80/6 • 06680 Kavaklıdere / ANKARA  
Tel: 0312 427 00 20 • 426 95 67 • Faks: 426 97 12  
URL: <http://www.raksnet.com.tr/ucansupurge/>  
E-Mail: [ucan.supurge.service@raksnet.com.tr](mailto:ucan.supurge.service@raksnet.com.tr)  
(Uçan Haber Amerikan Basın ve Kültür Merkezinin (USİS) katkılarıyla çıkmaktadır.)  
Banka Hesap No: Türkiye İş Bankası, Kavaklıdere Şb. Uçan Süpürge Hes. TURZ. OR. 477246  
FİYATI: 250.000 TL.

# HIÇ YOKTAN İYİDİR! ÜÇ AY SONRA YENİDEN ÇIKTI

Üç ay sonra size yeniden Merhaba! diyoruz. Yaz ayları her kesimi rehavete sürüklediği gibi, kadın örgütlerini de sessizleştirecek.. Malum, tatil zamanı... UÇAN HABER sizler için bahar aylarında ve yaz başında olan biteni derlemeye ve kadınlar için anlamlı olacağını düşündüğü haber, yazı ve duyurularıyla sayfalarını renklendirmeye çalıştı.

İsterseniz bu sayıyı okumaya başlamadan önce kısa bir tur yapalım:

\* Uçan Süpürge içinde yürütülen bir proje olan, kadınlararası iletişimi geliştirmeye yönelik Bölge Toplantıları Projesi bir adım daha attı. Uçan Süpürge'den üç kişilik bir ekip (Yıldız Ecevit, Filiz Kardam, Tuba Demirci) Gaziantep'e giderek bölgede yazayan kadınlarla görüştü. Ayrıntılar "Bindik Bir Süpürgeye" sayfamızda...

\* Yine yeni örgütler, yeni projeler tanıttığımız, "Kadınlar... Örgütler... Projeler" sayfamıza renk katan tüm örgütlere teşekkür ediyoruz. Her sayıda değişik örgütleri ve farklı çalışmalarını tanıtmak ve birzeyler yapmayı düşünen kadınları yüreklendirmek istediğimiz bu sayfanın bu sayımızdaki konuk örgütleri Ankara, Diyarbakır ve Mersin'den.

\* Yaza girerken Ankaralı kadınlar ve tüm sinemaseverleri biraraya getiren bir etkinlik gerçekleştirildi: Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali. UÇAN HABER ekibi festival kapsamındaki tüm etkinlikleri sizin için izledi. Film Festivali konusundaki izlenimler, haberler, duyurular, fotoğraflar 8. ve 9. sayfalarımızda...

\* "Kim Korkar Proje Yazmaktan" sayfası UÇAN HABER'in kalıcı bölümlerinden biri. Bu sayfada Akın Ataz'un geçen sayıda ilk bölümünü yayınladığımız yazısının ikinci bölümünü okuyabilirsiniz. Ayrıca, The British Council'in proje desteklerini tanıttığımız bu sayfanın proje yazmak uygulamak isteyen kuruluşlara cesaret vereceğine, ışık tutacağına inanıyoruz.

\* Yasalarımızda kadınlar lehine uzun zamandır istenen değişiklikler gerçekleşmiyor, yeni yasalar çıkmıyor. Bu sayıda "Hukuk ve Kadın" sayfamızı istediğimiz ancak gecikmiş bir yasal gelişmeyle doldurduk: Zina konusundaki yeni durum. Bir süre için de olsa kadınlar için de zina suç değil. Bu sayfada ayrıca bekaletle ilgili bir yazı ve hukuk konusunda basından çeşitli seçmeler bulacaksınız.

\* Kadın araştırmalarına yenileri ekleniyor. Biz de yeni tamamlanmış birkaç araştırmanın tanıtımını "Üniversite... Kadın... Araştırma" sayfamıza taşıdık. İki ayrı yüksek lisans tezi konuyla ilgilenen kadınlara (ve erkeklerle) UÇAN HABER aracılığıyla ulaşırsanız seviniriz. Kadın eli bakın bu kez hangi alanlara değmiş: Birincisi Annelik, ikincisi kadınların türbe ve camilerle ilişkileri. Giderek sayıları artan ve akademik alanda büyük bir boşluğu dolduran üniversite kadın merkezlerinden Gaziantep Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (GÜKAMER) çalışmaları ve gelecek planlarıyla UÇAN HABER'in konuyu oluyor. GÜKAMER'in özellikle Güneydoğuda yazayan kadınlarla ilgili haber, yazı ve araştırmalarını bekliyoruz.

\* "Kültür ve Sanat" sayfamızda Sindrella Kompleksi ve Feminist Teori adlı kitapların tanıtımını bulacaksınız. Ayrıca kitapçı raflarında okuyuculara sunulan yeni kadın kitaplarından oluşan bir liste, kitap kurdu kadınlar için derlendi.

\* "Dünya Kadınlarından" sayfamız, bu sayıda İsrail'den bir kadın aktivist (Aida Touma Suliman), Belçika'dan bir örgüt (WIDE) ve İngiltere'den uluslararası network ve süreli yayını (International Network for Homebased Workers ve Home Net) sizlere tanıtıyor.

Bu sayıyla birlikte UÇAN HABER'i daha da geliştirmek için hazırladığımız bir anket formu da bulacaksınız. Anket formunu doldurup bize iletirseniz UÇAN HABER'i katkılarımızla daha okunur kılabiliriz.

UÇAN HABER'in sembolik de olsa bir fiyatı olduğunu geçen sayımızda yazmıştık. Bu sayımızdan itibaren UÇAN HABER'e abone de olabileceksiniz. Bunun için gelecek dört sayının bedeli olan 1.000.000 TL'sini Türkiye İş Bankası Kavaklıdere Şubesi'nin 477266 no'lu hesaba yatırmanız yeterli olacak. Abone formunu, anket formunun altında bulabilirsiniz. Ankaralı okurlarımız bültenimizi kitabevlerinden de sağlayabilirler.

Yazdığınız, telefonla ve bizzat ilettiğiniz olumlu ve yapıcı eleştirileriniz çabamızın ne kadar yerinde olduğunu gösteriyor ve bize güç veriyor. Gelecek sayımızda daha çok haber ve yazı bekliyoruz. Üç ay sonra yine, üç ay sonra yine buluşmak üzere...

UÇAN HABER YAYIN GRUBU

## Kısa Kısa...

### Hollanda Meclisinde Türk Kadınları

Hollanda'da yapılan genel seçimlerde iki Türk kadın aday Parlamente'ye girmeyi başardı. Başbakan Wim Kok'un partisi olan İşçi Partisi'nden Parlamente'ye giren Nebahat Albayrak 1968 doğumlu. 1970'de ailesiyle birlikte Hollanda'ya geldi. Avrupa Topluluğu Hukuku okudu. İki yıl önce İşçi Partisi'ne üye oldu. Halen Hollanda İçişleri Bakanlığı'nda Azınlıklar Dairesi'nde hukuk danışmanı

olarak çalışıyor.



Liberal Parti'den Parlamente'ye giren Fadime Örgü de 1968 doğumlu. Hollanda'ya 1972 yılında gelen Örgü, Alman ve İngiliz Edebiyatı bölümlerini bitirdi. On yıldır AB Uluslararası Gençlik Kuruluşu'nun genel sekreterliğini yürütüyor ve aynı zamanda Amsterdam Üniversitesi'nde İslam Kürsüsü yönetim kurulu üyesi.

Sayfa

3

# KADINLAR ... ÖRGÜTLER ... PROJELER...

## KA-MER

1997 yılında kurulan KA-MER, aile içi şiddet konusunda Güneydoğu Anadolu Bölgesinin ilk, Türkiye'nin (İstanbul, Marmara ve Ankara Kadın Dayanışma Vakfı'ndan sonra) üçüncü örgütü.

Diyarbakırlı kadınlar, KA-MER'i kurmadan önce, köyleriyle birlikte 19 ilde, sosyo-ekonomik sorunlar, cinsellik ve şiddet üzerine bir araştırma yapmışlar. Bunun sonucunda, anketi yanıtlayan kadınların büyük bölümünün, şiddeti yaşadıkları halde, adını "şiddet" koymadıkları, yasal haklarından habersiz olup, gelenekler doğrultusunda yaşadıkları ve bu nedenle doğruya doğal karşıladıkları ortaya çıkmış.

KA-MER, araştırma içinde çalışan kadınlardan birkaçı tarafından kurulmuş. Toplumdaki şiddete dur demenin, aile içi şiddetle mücadele ile başlayacağına inanan Diyarbakırlı kadınlar, kiradadıkları eski bir Diyarbakır evini alarak, gönüllü olarak nöbetleşe çalışmaya başlamışlar. Telefonla ya da yüzyüze, şiddete maruz kalan kadınlara psikolojik ve hukuksal danışmanlık hizmeti veriyorlar. Pek çok örgüt gibi onların da maddi zorlukları var. Kadınların çalışacağı bir lokanta açma ve el işlerini satarak gelir sağlama tasarıları var.

10 ay önce açılmış olmasına rağmen, bölgeye hizmet vermeye aday görünen KA-MER'de emeği geçenler, daha önce farklı sivil toplum örgütlerinde çalışmış kadınlar. Ancak

yöneticilerin erkek olduğu bu örgütlerde, istedikleri kadın çalışmalarını yapamadıklarını söyleyen kadınlar, şiddet ve göçün kadınlara yaptığı etkiler de eklenince, acil olarak bir şeyler yapmak gerektiğini düşünmüşler; KA-MER böyle doğmuş.

Amaçları; aile içi şiddeti bilince çıkarmak, kadın üzerinde yarattığı tahribatı anlatmak, şiddet gören kadınlara danışmanlık hizmeti vermek. Bugüne kadar 196 görüşme yapılmış. Kadınlar arası dayanışmayı pekiştirmek ve bilgi alışverişini sağlamak için toplantılar düzenlemek yanında, kadın hakları ile ilgili bilinç oluşturma amacıyla taban çalışmaları yapmak da KA-MER'in hedeflerinden. Diyarbakır ve çevre illerde yapılan düzenli toplantılarla 200 kadar kadına ulaşılmışlar. Her birinde 12 kişinin yer aldığı gruplarda, katılımcıların isteklerine göre çeşitli konularda sohbetler yapılmış. Geçen yılın sonunda "Avrupa'da ve Türkiye'de Kadın" adlı bir toplantı yapmışlar. Kadınları ilgilendiren yasalar meclis komisyonlarında görüşüldüğü seralarda yürüttükleri imza kampanyaları ile kadınlar lehine destek vermeye çalışmışlar.

KA-MER'li kadınlar, son derece kapalı ve geleneksel kuralları tartışmasız geçerli olduğu bölgede, kadınları yargılamadan, aşığılamadan, anlayarak dinlemeye çok önem verdiklerini söylüyorlar. Uğraşılacak pek çok şeye rağmen, her geçen gün daha fazla destek, ilgi ve sevgi gördükleri için gururlu ve gelecekte umutlular.

*Başlangıç için: Nebahat AKKOÇ - Melike ŞAHİN Tel-Faks : (412) 224 23 19 Aliensin 3. Sok. 34 Yeniyahin/Diyarbakır*

## GÖNÜLLÜ KURULUŞLAR ULUSAL KADIN SAĞLIĞI KOMİSYONU (KASAKOM)

Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığına bağlı Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü koordinatörlüğünde Ekim 1996 tarihinde Gönüllü Kuruluşlar Ulusal Kadın Sağlığı Komisyonu (KASAKOM) kuruldu. Kuruluş amacı kadın sağlığı, üreme sağlığı, cinsel sağlık ve hakları konularında sözcülük, savunuculuk yapmak, belirlenecek öncelikli grupların sağlık düzeyini yükseltmek için işbirliği ve eşgüdüm içinde çalışmalar yürütmek olan KASAKOM, başkanlığını Türkiye Aile Planlaması Demeği'nin yaptığı 17 gönüllü kuruluşun bir araya gelmesinden oluşuyor. KASAKOM, Dünya Sosyal Kalkınma Zirvesi Eylem Programı, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, Dünya Nüfus ve Kalkınma Konferansı, 4. Dünya Kadın Konferansı ve Sağlık Bakanlığı Kadın Sağlığı ve Aile Planlaması Ulusal Stratejileri'nin ilke ve önerilerini benimsiyor.

KASAKOM Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde 12 ile yönelik bir Kadın Sağlığı Eğitimi Projesi hazırladı. Üç yıl sürmesi planlanan proje kapsamında, Güneydoğu Anadolu'da 15-49 yaş grubundaki 220.000 kadın ve genç kızın üreme sağlığı ve cinsel

sağlık konularında eğitimi hedefleniyor. Gönüllü insan gücü kullanımını ilke olarak benimseyen projenin uygulanacağı illerde 170 kadına gönüllü eğitici eğitimi ve 100 kadına liderlik eğitimi verilecek. Eğitim sırasında ayrıca beceri ve Türkçe okuma-yazma kursları düzenlenmesi de projenin kapsamı içinde. Projenin, Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı koordinatörlüğünde, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, GAP İdaresi ve ona bağlı Çok Amaçlı Toplum Merkezlerinin (ÇATOM), illerdeki kamu kurumları ve gönüllü kuruluşların işbirliği ile gerçekleştirilmesi planlanıyor. Proje uygulaması sırasında il bazında valiler ve epleri ile işbirliği yapılacak. Proje, Ulusal Kadın Sağlığı ve Aile Planlaması hedeflerine ulaşarak kadının statüsünün yükseltilmesi ve illerdeki sivil hareketin geliştirilmesi gibi uzun vadeli amaçların yanında, anne ve perinatal ölüm oranını %50 azaltmak, doğum öncesi bakım ve sağlıklı doğum koşullarını %25 oranında iyileştirmek gibi bir dizi kısa vadeli hedef içeriyor.

KASAKOM, proje için valilikler ve çeşitli bakanlıklardan destek almış durumda. Proje finansmanının ise Avrupa Birliği Akdeniz Programı (MEDA) kapsamında Türkiye'ye tahsis edilecek hibeden sağlanması söz konusu.

*Başlangıç için: Türkiye Aile Planlaması Demeği: Atık 2 Sok. 7303 Kocatepe/ANKARA Tel:(312) 431 83 55 - 435 18 78 Faks : 434 29 46*

## Kısa Kısa...

### 54 Kadın Gözaltındayken Cinsel Taciz ve Tecavüze Uğradıkları İddiasında Bulundu.

Gözaltında işkence gören kadınların hukukî mücadelesinde onlara yardım etmek için geçen yıl ağustos ayında başlatılan "Gözaltında Cinsel Taciz ve Tecavüze Karşı Hukukî Yardım Projesi"ne şimdiye kadar

54 Kadının başvurduğu açıklandı. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuran kadınlardan birinin davasının Türkiye aleyhine sonuçlandığı bildirildi.

*Radikal, 19 Mayıs 1998*



Sayfa

4



# ÖRGÜTLER ... PROJELER...

## Bir Barış Kampanyası

İlk sayımızda, Kadının İnsan Hakları Projesi'nin, International Peace Bureau ve World Council of Churches tarafından başlatılan, dünyada 57 kadın örgütü tarafından sürdürülen imza kampanyasının, Türkiye ayağı olduğunu duyurmuştuk. Kampanya, Dünya Kadınlarından Dünya Devletlerine Barış İmza Kampanyası. İlginin fazla olması nedeniyle ve bir "barış kültürü" oluşturmaya yönelik çalışmalar çerçevesinde kampanyanın süresi 2000 yılına kadar uzatılmış, hedef 50.000 imza ulaşmak. Kadın büyükelçilerce BM Genel Kuruluna sunulacak metin şöyle :

*"Biz aşağıda imzası  
bulunan kadınlar,"*

bu yüzyılın içinde tanık olduğumuz, kadın ve çocukların asıl kurbanları arasında bulunduğu savaş ve şiddet olaylarından dolayı dehşet içindeyiz. Bütün dünya toplumları adına, önümüzdeki beş yıl içerisinde, toplam askeri harcamalar için ayrılan bütçenin en az %5'inin,

sağlık, eğitim ve işgücünün geliştirilmesi için hazırlanan programlara aktarılmasını talep ediyoruz. Bu sayede, günde 500 milyon dolar, dünya insanının yaşam seviyesini yükseltmek amacıyla kullanılabilir.

Aynı zamanda biz kadınlar savaşın da kölelik, sömürgecilik ve ırk ayrımcılığı gibi kabul edilemez bir sosyal davranış olarak dışlanmasını ve devletlerin, sivil toplumla elele, anlaşmazlıkların çözümü için şiddeti benimsemeyen yeni

kurumlaşmalara gitmelerini talep ediyoruz.

Dünya nüfusunun yarısını oluşturan biz kadınlar, uluslararası barış ve güvenliği sağlayacak olan bu taleplerimizin yasalar ve eylemler yoluyla yerine getirilmesini sağlamak yolunda kararlıyız.

İnanıyoruz ki, savaşın reddedildiği, şiddet yerine refahın, adaletin ve insan haklarının desteklendiği yeni bir yüzyılın temellerini bizler atacağız."

Kampanyaya katılmak istiyorsanız, Kadının İnsan Hakları Projesi ile bağlantı kurabilirsiniz.

Bilişim için : Tel : (216) 357 21 42 • Faks : 385 12 62 Plajyolu sk. 12/9 Çamlıcağ apt. 81070 Sarıyer/İSTANBUL.  
e-mail : KIHIP@Info-IST.comlink.apc.org/WRP-IST@Fenerstra.comlink.de

## MAMAK "BARIŞ YORGANI" TOPLANTISI

Geçen sayımızda bir grup kadının barış için bir etkinliğe başladıklarını, bunun bir dilek örtüsü olduğunu duyurmuş, Uçan Süpürge olarak adına "Barış Yorganı" demiştik.

Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı'nın Mamak-Tepecik Toplum Merkezinde, "Barış İçin" projesine katılan Mamaklı kadınlarla Haziran'da buluştuk. Eni ve boyu iki karış olan örtülerini onlar da dikmişlerdi. Bu örtü için hep birlikte çalıştıklarını ve böyle bir projeye omuz vermekten ne kadar heyecan duyduklarını ifade ettiler.

Mamaklı kadınlar, siyah örtülerinin üzerine bir çocuk elbisesi dikmişler ve elbisenin göğüs kısmına işlemeli bir çiçek yerleştirmişlerdi. Örtünün anlattıklarını ise şöyle hikaye ettiler: "Çocuk, cıvı cıvıdır, masumdur, leke taşımaz. Çiçek ise, güzelliği

simgeliyor. Masumiyet ve güzellik bir arada. Barış da güzel olmalı ve lekesiz."

İstanbul'daki "Barış İçin" projesi şimdiden metrelerce uzunluğa ulaştı kendi sözünü oluşturmaya başladı. Mamaklı kadınlar da o güzelim örtülerini ile projenin sözüne söz katılar. Bu projeye katılmak istiyorsanız Uçan Süpürge ile iletişime geçebilirsiniz.



## Kısa Kısa...

### Ege Barışı İçin Kadınlar Birarada

Türkiye ve Yunanistan'daki çeşitli kadın kuruluşlarının girişimleriyle iki ülkeden 30 kadın, ülkelerarası dostluk ve dayanışmayı geliştirmek için Bodrum'un karşısındaki Yunanistan'ın Kos Adası'nda bir toplantı, Bodrum'da da ortak bir basın açıklaması yaptılar.

Hürriyet, 1 Mayıs 1998

# KADINLAR ... ÖRGÜTLER ... PROJELER...

## MERSİN BAĞIMSIZ KADIN DERNEĞİ

Bağımsız Kadın Derneği Mersin'de 1996 yılında kuruluyor. O zaman sadece bir avuç kadın... Ama, kadın sorunlarını görünür kılmak ve çözüm getirmeye çalışmak, yani Mersin'e kadın söylemini ve "mor"u yerleştirmek için kararlı ve inatçı kadınlar. Büyümek, tanınmak çok da kolay olmuyor, çünkü onlar aynı zamanda kadınların ideolojileri, siyasi yaklaşımları, etnik grupları ne olursa olsun, kadın konusu etrafında bir araya gelenebileceğini düşünüyorlar. "Bize gelirken kadın kimliğinizi giyinin", diyorlar. Kadınların kendi sorunlarına öncelikle kendilerinin sahip çıkması bilincini yerleştirmeyi ve bağımsız bir kadın hareketi yaratmayı hedefliyorlar. Ama bunu öğrenmek, benimsetmek ve gerçekleştirmek, hiç de bildirilerin, programların ak sayfalanna en güzel sözlerle yazıvermeye benzemiyor. Birçok tartışmadan, kazandıkları kadınları zaman zaman da kaybetmekten, yanlış anlaşılmalardan geçen zor bir süreç...

Yine de tüm zorluklara karşın, artık şişşirin bir yerleri ve 125 üyeleri var; 15-20 üyeleri ise derneğin tüm faaliyetlerinde aktif görev alıyor. Dernek üyelerinin çoğunluğunu çalışan/çalışmış kadınlar oluşturuyor ve dernekteki genç kadınların sayısı gittikçe artıyor.

### Peki, nelerle uğraşmışlar ve şimdi neyi hedefliyorlar?

Daha ilk kuruldukları yıldan itibaren, kadınların taleplerini bildiri ve yürüyüşlerle sokaklara taşımışlar. 15 günde bir kadın kimliğini, sorunlarını, haklarını tartışma toplantıları yapıyorlar. Şenlikler, tanışma toplantıları, piknikler, 8 Mart 1998'de ücretsiz bir kadın konserinin yanı sıra, çeşitli imza kampanyaları da yürütmüşler. Bunlardan biri ev kadınlarına koşulsuz emeklilik hakkı talep eden, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na yönelik bir imza kampanyası; diğeri de kadınlara yönelik şiddet uygulamalarına karşı bir imza kampanyası.

Dernek, ailenin korunmasına dair yasa tasansını eksik bulmakta

birlikte yine de bir başlangıç olarak bir on önce yasalaşması için iki gün içinde, Mersin'in her yerinde 5000 imza toplayarak



yetkililere ulaştırmış. Bu arada, Mersin'de, hiç dile getirilmediği ve ortaya çıkmadığı halde, aile-içi şiddetin ne denli büyük bir sorun olduğunu da bir kez daha gözlemlemişler. Kampanya sonucunda derneğe, aile-içi şiddeti yaşayan kadınlar çeşitli biçimlerde başvurmuş ve "Nereye gidebiliriz?" demeye başlamışlar. Bu da, Mersin Bağımsız Kadın Derneği'ni, bir süredir en önemli faaliyetleri olan Mersin'de bir sığınmaevi açma, şiddete uğrayan kadınlara güvenli bir mekan sağlama projesine yöneltmiş.

Şu anda dernek, bir taraftan Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı'na yönelik olarak "Her Kentte, Hatta Her Semtte Kadın Sığınma Evleri" imza kampanyasını, afişler, bildiriler, broşürler desteğinde sürdürürken, bir taraftan da açılacak sığınmaevinin koşullarını yaratmaya çalışıyor. Bu konudaki önemli bir gelişme, Mersin Büyükşehir Belediye Başkanı Halil Kuriş'in derneğin bu girişimini desteklemesi, arsa ve bina sözü vermesi olmuş. Dernek yönetimi, sığınmaevinin denetiminin kadınlarda olması ve sürekliliğinin sağlanması için belediye ile imzalayacağı bir protokol da hazırlamış durumda. Ancak, mali, moral ve teknik desteğe ve gönüllülere gereksinimleri var. "Değişmesi gereken hayatları ve hayatımızı değiştirelim, sığınmaevlerine ihtiyacın kalmadığı bir dünyayı birlikte yaratalım" diyorlar...

İletişim için : Hastane Caddesi, Mer-in İpharı, Kat 4, MERSİN.  
Tel : (324) 336 50 92

## KONCA'YI GERİ İSTİYORUZ

Mersin Bağımsız Kadın Derneği'nin aktif üyesi, arkadaşımız Konca Kuriş, 16 Temmuz 1998 gecesi 01.00 sularında Mersin'deki evinin önünden kimlikleri bilinmeyen silahlı kişiler tarafından kaçırıldı. O tarihten bu yana kendisinden haber alınamıyor.

"Bir akademisyen değil belki ama birçok akademisyende olmayan araştırmacı kişilik onu bugünlere kadar getirdi. Bir araştırma ve öğrenme arzusu serüveni olarak sürdürdüğü hayatını merakları yönlendirdi hep.

O bir kadın. Önce örtünmeye direnen, sonra ikna olduğu için bunu yapan, bununla kalamayıp kendini birtakım islami anlayışların yanında bulan, sonra yanlışları tespit edip, gören ve bununla mücadele eden, meraklı bir kadın. 13 yıldır yaşadığı dinini 7-8 yıldır ayet ayet araştıran, hadis hadis sorgulayan, meal meal tartışan, inançları içinde bir kadın olarak kendini arayan bir kadın. 37 yaşında 5 çocuklu bir kadından beklendiği gibi sadece anneliği değil hayatın hepsini,

hak ettiği her şeyi isteyen bir kadın.

Eşinin dediği gibi; kırılmayın onun sözlerine, içi başka söyler onun. Çok seçmez söylediklerini, kendi gibidir aynı. Bazı hırçınlıkların geliyor aklımıza, bazen bizi kıran sözlerin.

Tek dileğimiz var Konca,

Kapıdan içeri gir ve hiç söylemediğin en kırıncı sözü söyle. Bunu duymak istiyoruz ve seni çok özleyyoruz." diyor Bağımsız Kadın Derneğindeki arkadaşları.

Bu güne dek Konca'nın kaçırılışını protesto etmek için Bağımsız Kadın Derneği bir yürüyüş düzenledi ve derneğin hazırladığı imza metni tüm Türkiye'de Kadın Örgütlerine iletilti. 2 Ağustos 1998 tarihinde İstanbul Bağımsız Kadın Platformu bir basın açıklaması yaptı. Uçan Haber yayına hazırlandığı sırada Konca hakkında hala bir açıklama yapılmamıştı.

Farklı düşünen kadınların bu yolla tehdit edilmesini protesto ediyor, **Konca'yı sağ ve sağlıklı olarak geri istiyoruz.**



# HUKUK VE KADIN: ne var, ne yok?

## ZİNA

Anayasa Mahkemesi, geçtiğimiz yıl içinde Türk Ceza Yasasının 441. maddesini iptal etti. Söz konusu madde, erkeğin zinasını düzenlemekteydi. Maddeye göre; "Karısı ile birlikte ikamet etmekte olduğu evde veya herkeşin bilincecek surette başka bir yerde karı gibi geçinmek için başkası ile evli olmayan bir kadını tutmakta olan koca hakkında altı aydan üç seneye kadar hapis cezası hükmolunur. Erkeğin evli olduğunu bilerek bu fiilde yerik olan kadın hakkında da aynı ceza verilir." Anayasa Mahkemesi'nin maddeyi iptal etmesiyle birlikte söz konusu alanda yasal boşluk doğdu. Mahkeme, bu boşluğun doldurulması için bir süre tayin etti: 27 Aralık 1997. Bu sürenin bitimine kadar 441. madde yürürlükte kalacak ve uygulanacaktır.

### Verilen Sürede Yasal Düzenleme Yapılmadı

Meclis, verilen sürede yeni bir yasal düzenleme yapmadı. Aslında, TBMM Adalet Alt Komisyonundan bir tasarı geçmişti. Söz konusu tasarıda zina, suç olmaktan çıkarılmadı. Kadının zinasını düzenleyen 440. maddenin yürürlükten kaldırılması ve erkek ve kadının zinalarının aynı madde içinde eşit olarak düzenlenmesi öngörülmüştü. Ayrıca, zina yapanlara verilecek cezanın üst sınırı da üç yıldan iki yıla indiriliyordu.

### Sorun Eşit Düzenleme mi?

441. maddenin iptal edilmesiyle zina ile ilgili tartışmalar da alevlendi. Bazı çevreler zinanın suç sayılmasından ve kadın ile erkek için eşit düzenleme yapılmasından yana tavır koydular. Bazı sivil toplum kuruluşları tarafından oluşturulan tartışma platformlarında ise başka bir bakış açısının ağırlığı görüldü: Zina, suç olmaktan çıkarılmalı!

Zinayı bizim için sorunlu kılan şey en başta, bu kadar özel olan ve eşlerden başka hiç kimseyi ilgilendirmeyen bir konuda cezai yaptırım uygulayarak devletin yatak odalarına girmesi. Bu eylem yargılama sürecinde kanıt gerektiren yanıyla da anır kırır. Uygulamada, zinanın ispatıyla ilgili olarak bazı karinelere (belirtilere) dayanılmakta. Böylece, tahmine dayanan kararlarla kişiler, mahkum edilmekte. Bu durumla ilgili olarak bazı Yargıtay kararları örnek gösterilebilir. Yargıtay 5. Ceza Dairesinin kadının zinasıyla ilgili bir karar şöyledir: "Gecenin geç saatlerinde evli bir kadının yabancı, genç bir erkeği evine alması ve zina yapmak için yeter sürede birarada kalmış ve olayın duyulmasından sonra sanık H.'nin evi terk etmiş bulunması karşısında, zina suçunun kabulü gerekir." Yargıtay'ın bu ve benzeri olaylara ilişkin yorumlarından, «maddelerin düzenlenmesi içerikleri ne olursa olsun-zinaya bakışın gerisinde yasalardan daha güçlü bir zihniyet olduğunu anlıyoruz. Söz konusu maddeler eşit biçimde düzenlense bile kanıtlama konusunda yine karinelerin yorumlanmasına başvurulacaktır.

## BEKARET KONTROLÜ

Sağlık Bakanlığı, bekaret kontrolü konusunu da kapsayan bir Hasta Hakları Yönetmeliği hazırladı. Yönetmelik şu anda taslak halinde. Yürürlüğe girdiği takdirde, adli nedenler dışında kişinin rızası olsa dahi bekaret kontrolü yapılamayacak. Yönetmeliğin bir an önce yürürlüğe girmesini bekliyoruz.

Bekaret kontrolü, yasalarımızda yer almıyor! Anayasaya ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere aykırı! Geçmişte bu konuda olanları bir kez daha hatırlarsak:

- 27 Nisan 1992, Kütahya, Simav İmam Hatip Lisesi Müdürü, dört kız öğrenciyi bekaret kontrolü yaptırmak istedi. Kızlardan ikisi intihara teşebbüs etti. Biri kurtarılmadı.
- 13 Mayıs 1992, Ulu Atatürk Lisesi Müdürü, Güzide Ö.'nün babasını okula çağırdı. Kızının son bir yılda çok fazla devamsızlık

### Son Gelişmeler

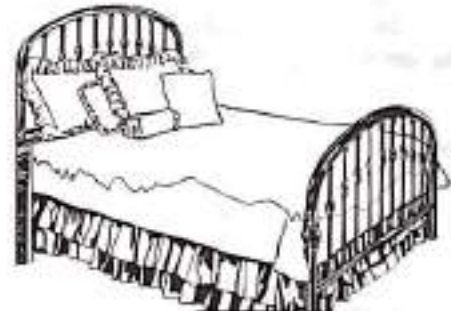
27 Aralık 1997'den itibaren mahkemeler, erkeğin aleyhine açılan zina davalarında beraat kararı vermeye başladılar. Divriği Ceza Mahkemesi, iptal edilen maddeye dayanarak koca O. ile kendisiyle birlikte zina yaparken yakalanan A.'yı para cezasına çarptırdı. Karar, temyiz edilince Yargıtay 5. Ceza Dairesi, yeni yasa çıkıncaya kadar erkeğe ve suç ortağı kadına ceza verilemeyeceğini belirterek kararı bozdu. Bozma kararında, aynı eylem nedeniyle faile ceza verilemeyen ortağına ceza verilmesinin anayasanın eşitlik ilkesine aykırı olduğu belirtildi.

### Kadının Zinasını Düzenleyen Madde de İptal Edildi.

Ayrıca, Dikili Asliye Ceza Mahkemesi de kadının zinasını düzenleyen TCK'nın 440. maddesinin iptali istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu. Anayasa Mahkemesi ve Anayasanın eşitlik ilkesine dayanarak maddeyi iptal etti. İptal kararında yeni bir yasa yapılması için süre vermedi bu nedenle karar, Resmi Gazete'de yayımlandıktan sonra yürürlüğe girecek.

### Zina ile İlgili Talepler Nelerdi?

Bazı Sivil Toplum Kuruluşlarının oluşturduğu Ankara Platformunda yapılan tartışmalardan sonra dile getirilen bu taleplerin başında, zinanın suç olmaktan çıkarılması geliyor. Zinanın bir boşanma nedeni olarak kalması, ancak "zina nedeniyle boşanma"yı düzenleyen Medeni Yasa maddesinin ilgili başlığının "sadaqatsizlik nedeniyle boşanma" olarak değiştirilmesi isteniyor. Ayrıca, bu nedenle açılan boşanma davaları kamuyu ilgilendirmediklerinden duruşmaların gizlilik kararı alınarak yapılması da talepler arasında.



yapışını ve bir erkekle görüşüğünü, bakire olamayabileceğini söyledi. Müdürün yanından ayrılan baba, kızını bir hafta boyunca göremedi. Yapılan aramalardan sonra Güzide Ö.'nün cesedi bir uçurumun dibinde bulundu. Baba, Güzide'nin ölü bedenine bekaret kontrolü yaptırdı. Güzide, bakireydi.

- 25 Mayıs 1996, Aydın Ortaklar Öğretmen Lisesinden dört genç kız bekaret kontrolüne gönderildi. Kızların dördü de intihar etti.
- 19 Kasım 1996, Bursa'da evden kaçan kızına bekaret kontrolü yaptırmak isteyen baba, kontrole karşı çıkan kızını bıçaklayarak öldürdü.
- 10 Ekim 1997, Bahçelievler Yetiştirme Yurdunda bekaret kontrolüne gitmemek için intihar etmek isteyen dört genç kız kurtarıldı. Daha sonra yine bekaret kontrolüne yollandı.
- 14 Ocak 1997, Muş'ta Eğitim-Sen üyesi üç öğretmen gözaltına alındı ve bekaret kontrolüne yollandı.

"Hayır" deme hakkınızı kullanın!





# uçan süpürge

4-11 Haziran 1998

## Her Şeyin Bir İlki Vardır

"Sayın Konuklar, değerli sinema dostları! Bu bizim ilk Kadın Filmleri Festivalimiz. Uzun süredir birçok kadına birlikte kurduğumuz bir hayali, yine pek çok kadının yaratıcılığı ve emeği ile gerçekleştiriyoruz. Kadının toplumsal konumunu sorgulamak ve bu konudaki tartışmayı yaygınlaştırmak için bu kez de yedinci sanatın olanaklarından, onun güçlü ve çarpıcı dilinden yararlanacağız."

Yedi günlük öykümüz böyle başladı, Bilge Olgaç'ın yaşattığı açılış gecesinde. Kadın yönetmenlerin kadın filmlerinin gösterildiği festivalimize, Kültür Bakanlığı, Çankaya, Mamak ve Yenimahalle Belediyeleri ile The British Council destek verdi, sinemasever izleyiciler, kadın hareketine emek veren dostlar katkı yaptı. Çok sayıda sanatçı, akademisyen, uzman, öğrenci bizimle. Son söz'ü ilk söz yapalım: Enerjisini ve yaratıcılığını ortaya koyarak çalışan herkese teşekkür borçluyuz; her şeyin bir ilki vardır derken bizi yalnız bırakmadıkları için.

## Neden?

Sinemanın kendi diline kadın söylemini yansıtmayı, hem sinemanın hem de onu izleyen kitlelerin popüler söylemine etki edebilir. Bu noktada, kadını bir estetik nesne olarak değil de gerçek kimliği, sorunları ve mücadelesi ile ele almayı başaran, kadın sorununa duyarlı kadın yönetmenler ve onların kadın temalı filmlerine öncelik vererek giriştik festival işine. Festivalin ilk yılında sinemada kadınlar için söz üreten kadınlarla buluşmak, onlara destek vermek istedik. Amacımız, kadın sinemasında kadın söylemini bulmak ve tartışarak yeniden üretimine katkı sağlamaktır. Bunun için de geniş bir coğrafyadan seçtik filmlerimizi; Yunanistan, İtalya, Macaristan, Norveç, Arjantin, Avustralya ve ABD'den kadınlarla buluştuk. Bu ülkelerdeki kadınların öykülerine tanıklık ederek, farklı direnme biçimlerini, uyumları, uyumsuzlukları, özgürleşme çabalarını izledik ve çoğu zaman kendi yaşantılarımızdan kesitlerle benzerlik kurduk.

## Kadın Ustaya Saygıyla

Festivalin ilk yılında Bilge Olgaç'a özel bir yer ayırdık. Bilge Olgaç'ın anısını, filmleriyle, sanatçı arkadaşlarının tanıklıklarıyla yaşatmak istedik. Olgaç'ın "Kaşık Düşmanı", "İpekçe" "Gülüştan" adlı yapıtları izleyiciyle buluştu. Uçan Süpürge'nin Bilge Olgaç anısına çektiği Bilge Olgaç Belgeseli de açılış gecesinde sinemaseverlere sunuldu.

TRT 2'nin canlı yayınladığı açılış gecesini, yağmura rağmen yoğun katılımı gerçekleşti. Gala gecelerinin resmi havasından eser yoktu. Kapıdan giren, tanıdığı, beraber iş ürettiği, sevdiği

insanlarla karşılaşacağının bilinciyle uzatıyordu başını. Gerçekten de hem kadın örgütlerinden hem de farklı çevrelerden pek çok insanın katılımıyla, birliktelikten sıcak bir atmosfer yaratıldı. Hem kadın şenliği hem de sinema gecesiydi. Hiç itiraz etmeden, programlarını değiştirerek, seve seve geldiklerini söyleyen sanatçılarımızın (Türkan



Şoray, Hülya Koçyiğit, Sevdâ Ferdağ, Perihan Savaş, Hülya Darcan, Berhan Şimşek, Halil Ergün) konuşmalarındaki içtenlik, festivalimizi gerçekten desteklediklerini ve bizimle dayanışma içinde olduklarını gösteriyordu. Bu, bizi gelecek festivaller için de yüreklendiriyor. Bilge Olgaç'ın ablası, Mefharet Olgaç da o gece bizimle. Sahne dekorunun festival galası için özel olarak tasarlandığı geceden herkesin mutlu ayrıldığını gördük.

## Bilge Olgaç Mamak ve Yenimahalle'deydi

Açılış gecesinden sonra ilk film gösterimlerimiz, ücretsiz olarak Mamak ve Yenimahalle'de gerçekleşti. Mamak Açık hava Sinemasında ve Yenimahalle Tiyatro Salonunda bu bölgenin kadınları ile Bilge Olgaç filmlerini ve Bilge Olgaç'la çalışmış sinema sanatçıları (Halil Ergün, Perihan Savaş) buluşturduk. Mamak'ta yaklaşık iki bin kişinin katılımını gördük. Festivalimizin en başarılı bölümleri, bu semtlerde yaptığımız etkinlikler oldu. Bu bölgedeki kadınların ilgisi, bizde, gelecek sefere, festivalin bu bölümünde daha özel etkinlikler düzenleme düşüncesini geliştirdi.

## Şiddet Başrolde

Önem verdiğimiz etkinliklerden biri, "Şiddet Başrolde" adı ile açılan fotoğraf sergisiydi. The British Council'in sponsorluğunda, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinden Nilgün Abisel, Eser Köker, İtir Gökgücü ve Şeyda Sever'in tasarladığı sergide, Türk filmlerinde kadına uygulanan şiddet sahnelerinden kareler ve bu sahnelerin kolajlanması ile oluşturulan video banlar izleyenlere sunuldu. Serginin diğer bölümü, birbirine bakan panolardan oluşan bir "yerleşime" çalışması idi. Panolardan birinde, kadınlara şiddet için kullanılan araçlar sergilenirken, bir diğerinde, -daha adından başlayarak- kadına şiddet teması içeren filmleri saptayan bir listeyi buluyordunuz. Panolardan biri de, şiddetin çocukluğumuzdan itibaren bizlere öğretilmesini, şiddet cümlelerinin, okuma işlerinde ve hareketli heceler olarak tasarlandığı kara tahta idi.

Kadına şiddetin başrolde olduğu filmlerden bazıların adları: *Bazılar Dayak Sever, İki Yasmayın Bir Kurşun, Beyoğlu Piliçleri, Dullar Tercih Edilir, Hayatımı Mahveden Kadın, Lekeli Melek, Yılan Kadın, Bana Bep Avrat Yetmez.. böyle sürüp gitmiş yıllarca.*

## Paneller

"Kamera Arkasındaki Kadınlar" ve "Türk Sinemasında Kadın İmgesi" adlı panellerimizi de bu atmosferde, The British Council galerisinde gerçekleştirdik. Oturum başkanlığını Fatmagül Berkay'ın yürüttüğü "Kamera Arkasındaki Kadınlar" panelinin katılımcıları, Annie Pertan, Nevin İnanc, Tomris Giritlioğlu, Hayriye Savaşçıoğlu Gül idi. Konuşmacılarda ortak olarak öne çıkan düşünce, yapıt üretirken salt kadın olarak yaklaşmadıkları ama kadın olmaktan gelen duyarlılıklarını yansıttıkları oldu.

"Türk Sinemasında Kadın İmgesi" paneline, oturum başkanı olarak Dilek Cindoğlu, konuşmacı olarak, Kurtuluş Kayalı, Hale Künüpen, Fetay Soykan, Pembe Behçetoğlu katıldı. İzleyici kitlesinin kalabalık olduğu panelde konuşmacılar sinema-kadın ilişkisinde hem toplumsal yapıyı hem de sinemada kadının sunumuna ilişkin araştırmalarını ve görüşlerini bizimle paylaştılar. Paneli bir öneri ile noktaladılar; sinemada erkek imgesini sorgulamak.



## PROJE OLSUN DİYE DEĞİL, PLANLI, VERİMLİ, ETKİN İŞ İÇİN PROJE!

Geçen sayımızda Akın Atıöz'a projenin anlamı, nasıl biçimlendirileceği, proje yazımında dikkat edilecek noktalar, sorunlar vb. üzerinde birçok soru yönelmiş ve onun yanıtlarını içeren yazının ilk bölümünü yayınlamıştık. Bu sayımızda da yazının ikinci bölümü olan yöntem ve değerlendirme konularıyla devam ediyoruz.

Projenin asıl önemli olan bölümü, amaçlanan duruma ulaşmak için nelerin nasıl yapılacağını anlatıldığı bölüm, yani yöntem ve /veya teknikler bölümüdür. Projedeki her bir hedefe varmak için yapılacak olan tüm çalışmalar, ayrıntılı olarak bu bölümde açıklanır. Bu süreç, amacın iyi analiz edilmesini, parçalara ayrılarak ve gerekiyorsa her parçanın alt parçalarına ayrılarak, yapılacak işlerin zihinsel bir çalışmayla son derece operasyonel bir öngörüsünün yapılmasını gerektirir. Yapılacak işleri ayrıntılı olarak projelendirebilirsek, hem projemizin tüm gereksinimlerini doğru olarak saptamış, hem de uygulanabilir olmasını garantiye almış oluruz. Bu öngörülerin gerçekçi olarak yapılabilmesi, elbette projeyi yapanların bilgi ve deneyimine bağlıdır. Özellikle araştırma projelerinde, kullanılacak tekniklerin doğru olarak seçilememiş olmasından dolayı, yapılan bütün çalışmanın değerini kaybetmesi, hiçbir işe yaramaması tehlikesi vardır. Bazı tür sonuçlara ulaşabilmek ve genelleme yapabilmek için kullanılması gereken tekniklerin evrensel standartları olduğundan, bunlara uyulmadığı takdirde, genelleme yapılamaz. Projenin türüne ve konusuna göre, sosyal bilimcilerden, psikologlardan, doğa bilimcilerinden, istatistikçilerden, vb. yardım istenmesi gereken durumlarda, bu yardımın istenmesinden çekinilmemelidir. Hatta proje bütçeleri, alınması söz konusu olabilecek bu tür teknik yardımlara göre düzenlenmelidir.



Sosyal bilim araştırmalarında kullanılan teknikler, kabaca iki gruba ayrılabilir: Niceliksel teknikler ve niteliksel teknikler. Bu iki teknik birbirini tamamlayacak biçimde, birlikte de kullanılabilir. Seçilecek tekniğin konunun özelliğine göre olması ve mutlaka, gerçeğin bulunması bakımından sahip olacağı işleve göre belirlenmesi gerekir. Kabaca, niceliksel tekniklerin, daha standartlaşmış olduğu için, doğru uygulandığında genellemeye daha elverişli sonuçlar verebileceğini; buna karşılık, niteliksel tekniklerle derlenmiş verilerin ise, genellenemelerde, derinlemesine ve özel bilgilerin ortaya çıkartılması -bazen sezilmesi- bakımından yararlı olabileceğini, söyleyebiliriz.

### İş Planı, Gereksinimler ve Zamanlama

Yapılması gereken bütün iş kalemlerinin ayrıntılı olarak projelendirildikten sonra, zaman içinde sıraya dizilmesi gereklidir. İş/eylem kalemlerinden bazıları paralel yürütülebilir, bazıları ise, birbirine seri olarak bağlanarak yürütülebilir nitelikte olacaktır. Eylemler zaman içine, projeyi en kısa zamanda tamamlamak üzere yerleştirilmelidir. Bu, bir zaman/eylem tablosu veya grafiği yardımıyla yapılabilir.

Projenin, kullanılabileceği insan kaynaklarını da, nicelik ve nitelikleri tanımlanmış bir biçimde öngörmesi gerekir. "Projede

kaç kişi çalışacak? Çalışanların cinsiyeti ne olacak? Eğitim düzeyleri, deneyim düzeyleri ne olmalı? Çalışmalarının süresi ne olacak? İşe hangi aşamada başlayıp, hangi aşamada işlerini bitirecekler?" vb. türü soruların yanıtlarının, en baştan öngörülmesi gerekir. Kolayca anlaşılabilirliği gibi, bu öngörülerini yapabilmek de, yapılacak iş/eylemleri ayrıntılı olarak öngörebilmeye bağlıdır.

### Proje Kaynakları ve Bütçelendirme

Proje öngörülerini gerçekleştirebilmek için, kuşkusuz, kaynaklara ihtiyaç duyulacaktır. Bu kaynakların bir kısmı, mal veya hizmet cinsinden temin edilebilir kaynaklar olabilir (gönüllü katkılar, belediyelerin veya devletin sağlayacağı katkılar vb.). Asıl önemli proje kaynağı, çoğu kez, parasal kaynaktır. Ne kadar (ve niçin) paraya, yani ne büyüklükte bir bütçeye ihtiyaç olduğunun gerçekçi bir biçimde saptanması, projenin başarısı bakımından, son derece önemlidir. Bu saptamayı, gerekenden ne az, ne de çok, yani gerçekçi bir biçimde yapabilmek, proje hazırlayanların en zorlandıkları bölümdür. Projeciler genellikle kendi hayallerini, projeye ulaşmak istedikleri amaçlarını iyi bilirler, ama "bunun maliyeti nedir?" sorusunu pek önemsemmezler. Bu önemsememe, daha başlangıçtan, projeyi çökertebilir. Bütçenin gerçekçi olarak öngörülebilmesi, kuşkusuz, yapılması gereken iş/eylemi ayrıntılı olarak ve bütünüyle öngörebilmeye, gerekli personel ihtiyacını ve zamanı doğru olarak saptamaya bağlıdır. Bu da, bazen uzmanlık gerektirir.

### İzleme ve Değerlendirme

Proje, daha başlangıçta, elde edeceği sonuçları, nasıl/hangi tekniklerle ölçeceğini, amacı doğrultusunda yolun yeterliliğini nasıl değerlendireceğini belirlemelidir. Elde edilecek sonuçların izlenmesi ve değerlendirilmesi tekniğinin de, projede en baştan belirtilmiş olması, projenin, diğer projelerle ve yaşamla nasıl bütünleştiği veya neden bütünleşemediği konularında bir bilgi üretilebilmesini sağlayacak, projeye olan güveni de artıracaktır. Her proje, sonuçları itibarıyla, gerçeği anlama ve/veya değiştirme doğrultusunda atılmış bir adımdır. Bu adımın yarattığı bilginin ziyan olmaması, kayda geçirilmesi için, izleme- değerlendirme, projenin ayrılmaz bir parçası olarak düşünülmelidir.

Proje hazırlayarak bir işe girişme, yapacağımız işler için kendimizi ve grubumuzu disipline etme, her şeyi planlama, tahminler yapma, kayda geçirme vb. bir çok kişi için zor, hatta imkansız gibi görülebilir. Ancak gerçekten, düşünme ve çalışma biçimimizi böyle disipline almadığımız sürece, özellikle kolektif bir işi başarıyla yürütmek mümkün değildir. Eğer başka bir kuruluştan fon sağlamak istiyorsak bu kurallar, zaten kaçınılmaz olarak karşımıza çıkacaktır. Bu nedenle, "projeci yaklaşımı"nı gündelik yaşamımıza sokma oyunu oynamak ve böylece davranışlarımızı değiştirmek arayışı bile, bizi hem bireysel, hem de toplumsal olarak daha etkin kılacaktır. Proje, yeteneklerimizi açığa çıkartmanın bir aracı olabilir...



## The British Council'in Proje Destekleri

The British Council bir süredir kadınları ve toplumsal statülerini geliştirmeye yönelik kültür, sanat, eğitim etkinliklerine çeşitli katkılar sağlıyor. Konferans ve toplantılarda yabancı danışman konuk etmek, tercüman sağlamak, İngilizce eğitim programları ve atölye çalışmaları düzenlemek, veya maddi katkıda bulunmak gibi hepimizin sıkıntı çektiği konularda The British Council bizlere yardım etmeğe çalışıyor.

Bu yıl yapılan çalışmalarda, özellikle eğitime ağırlık verildiğini söylemek mümkün. Üniversitelerde yeni kurulan kadın çalışmaları bölümlerinde bilinçlendirme ve geliştirme çalışmaları yapmak, kadınlara uygulanan şiddete karşı disiplinlerarası işbirliğini sağlamak British Council'in önceliklerinden bazıları. Bu konularda bir çok etkinlik düzenlenmiş. Örneğin, Ankara Barosu stajyerlerine şiddet ve cinsiyet ayrımcılığı konularında eğitim verilmiş; Orta Doğu Teknik Üniversitesiyle birlikte polis akademisi öğrencileri ve karakollarda görevli polislerle haftalık toplantılar yapılmış. Kadın ve şiddet konularının İslam ve Batı hukukunda karşılaştırmalı olarak ele alındığı bir etkinlik düzenlenmiş; Ankara KADER'in eğitimi için bir atölye çalışması gerçekleştirilmiş. 8 Mart'ta Küçük Çekmece Belediyesi'nin şiddet karşıtı girişimine destek sağlanmış. Bunların dışında, ortadereceli okullarda dilde cinsiyet ayrımcılığı üzerine çalışmalar başlatılacak. Gençlerin eğitimine özellikle önem veren The British Council, sık sık cinsiyet ayrımcılığı ve şiddete karşı bilinçlendirme toplantıları düzenliyor. Benzer bir eğitim programının Ekim ayında başlaması bekleniyor.

The British Council'dan destek almak için, ilk olarak yapmak istediklerinizi kağıda dökmeniz ve planlı bir bütçe hazırlamanız gerekiyor. Sonra, projenizi alıp British Council'a görüşmeye gidiyorsunuz. Burada bürokratik işlemler olabildiğince hızlandırılmış. Başvurunuz bir hafta, on gün içinde sonuçlandırılıyor. Haydi, durmayın! The British Council sizin de imdadınıza yetişebilir!

İletişim için : Ayşel İççi Tel : (312) 468 61 92



## WIDE (Women in Development-Europe)

WIDE (Kalkınmada Kadın - Avrupa) dünya çapında kadınları güçlendirmek amacıyla Avrupa'da ve uluslararası platformda politikaları etkileme ve cinsiyet ayrımı ve kalkınma konularında bilinç yükseltme çalışmaları yapan bir iletişim ağı (network). 1985 yılında hükümet dışı kuruluşlarda (NGO) ve araştırma enstitülerinde çalışan bir grup kadın tarafından, Nairobi'de yapılan 3. Dünya Kadınlar Konferansı'nın ileriye dönük stratejileri çerçevesinde kurulmuş. Önceleri sadece kalkınma politikalarının güneyli kadınlar üzerindeki etkileri üzerine eğilen WIDE, zaman içinde vizyonunu genişletmiş ve kalkınma konularını Kuzey-Güney ekseninde küresel boyutuyla ele almaya başlamış. Tabii ki, kadınların ekonomik ve politik çevre, sınıf, ırk, yaş ve dinlerinden kaynaklanan farklılıklarını göz ardı etmeden...

- Cinsiyet ayrımcılığı, Kuzey'deki NGO'larda süregelen duyarsızlık, eğitim ve değerlendirmeye yönelik verimli araçlar gibi konularda ulusal politikaları dönüştürecek deneyim ve bilgi alışverişini sağlamak; bu amaçla, brifing vermek, WIDE bülteni yayınlamak, yerel atölye çalışmaları ve seminerler düzenlemek,
- Ulusal hükümetler ve NGO'lara kadın bakış açısına kazandırma konusunda daha etkili olabilmek için ulusal WIDE platformlarını güçlendirmek,
- Avrupalı, Güneyli ve Avrupa'da yaşayan Güneyli kadınlar arasında diyalog ve ortak eylem geliştirmek,
- Cinsiyet ayrımcılığıyla ilgili konularda Avrupa ve uluslararası kuruluşlarda lobicilik faaliyetleri yapmak.

WIDE'nin 14 Avrupa ülkesinde ulusal kalkınma platformu bulunuyor. Ulusal kadın networkleri, kadın ve kalkınma konularında çalışan NGO'lar, bu amaçlarla uyumlu çalışmalar yapan diğer kuruluşlar ve ilgili her birey WIDE'ye üye olabiliyor. Her yıl düzenlenen genel toplantıda üyeler ve konuklar bilgi deneyimlerini paylaşma olanağı buluyor. Ayrıca nüfus ve çevre gibi belirli konularla ilgilenen çalışma grupları da var.

Üye olan herkes WIDE yayınlarına ulaşabiliyor ve tüm network'e ortak oluyor. Böylece, kadınlar ve kalkınma konularında uzman kadrolarla bilgi ve fikir alışverişinde bulunma imkanı, yıllık genel toplantıya katılma ayrıcalığı, Güneyli kadınlarla ortaklık geliştirme ve güçlendirme olanağı, lobicilik faaliyetlerinde destek alma, WIDE'nin Avrupa Topluluğu ve Birleşmiş Milletler nezdinde sürdürdüğü lobicilik çalışmalarına ulaşma fırsatına sahip olunuyor.

İletişim için : WIDE Coordination Office Square Ambiorix, 10-1040  
Brussels/Belgium  
Tel: 32.2.732 44 10 • Faks: 32.2.732 19 34 e-mail : WIDE@gn.apc.org



## Bir İnsanlık Suçu : TECAVÜZ

Birleşmiş Milletler Savaş Suçları Mahkemesi, 13 Mart 1998 Cuma günü, bir Sırp komutanın 1992'de müslüman kadınlara tecavüz etmekten suçlu olduğu iddiasıyla açılan davayı reddetti.

1992-1995 Bosna Savaşı sırasında Sırp gönüllü birliklerine kumandanlık yapan Dragoljub Kunarac, Güneydoğu Bosna'daki Foca kentinin işgali sırasında ve sonrasında Bosnalı kadınlara sistemli olarak yapılan cinsel tacizi ve işkenceyi kumanda etmekle ve dört kadından ikisine bizzat tecavüz etmek, diğer ikisine de tacizde bulunmakla suçlandı. Kunarac, suçlu bulunduğu takdirde ömür boyu hapis cezasına çarptırılacaktı.

Kunarac, avukatının yanında bulunmadığı ilk duruşmada kendisine yöneltilen suçlamalardan bir kadına tecavüz ettiğini ve bir diğerini, grup halinde tecavüz edilmesi için gönüllülerine teslim ettiğini söyledi ve şu açıklamayı yaptı: "Buraya, gerçekleri, bütün gerçekleri gönüllü olarak söylemeye geldim. Suçumun ne kadar büyük olduğuma karar vermek size kalmış."

Ancak, Kunarac'ın kendisine yöneltilen suçlar ve sonuçları hakkında yeterli bilgi sahibi olmadığı konusu tarafsız bir Amerikalı avukat tarafından da mahkemeye teyid edildi. Bunun üzerine, Kunarac'ın savunma hakkını yeterli bir biçimde kullanamadığı anlaşıldı. Sanığa, savunma hakkı kullanılmadığı için mahkeme, davayı reddetmek zorunda kaldı.

Şimdi, yapılacak iş, Kunarac'ın dava hakkında yeterli bir biçimde bilgilendirilmesi ve davanın yeniden açılması. Ancak, iddia makamının gereken bilgilendirmeyi sağlayarak tekrar dava açıp açmayacağı kesinlik kazanmadı. İddia makamı gerekenleri yapıp davayı açmazsa tecavüz, insanlık suçu kapsamında uluslararası bir mahkumiyete konu olamayacak.

Bu davanın tüm kadınlar, özellikle hukukçu kadınlar

## International Network for Homebased Workers



1970'ten bu yana ev içinde üretim yapanların kurduğu örgütler, giderek artmaya ve ev içindeki emeği görünür kılmak için üreticilerin haklarını daha yüksek sesle duyurmaya başladı. Bu organizasyonlardan ilki Hindistan'da Ahmedabad'da ev içinde üretim yapanları da kapsayan informal sektörde çalışan kadınların sendikası olan, Kendi Hesabına Çalışan Kadınlar Birliği (Self employed Women's Association, SEWA) idi.

SEWA gibi Güney Doğu Asya, Güney Afrika, Kuzey Amerika ve Avrupa'da kurulan birçok grup, ev içinde üretim yapanları örgütlemeye, bir dayanışma ağı kurmaya çalışıyor. International Network for Homebased Workers da (INHW) dünyanın değişik ülkelerinde ev içinde üretim yapanlar arasında bir iletişim sağlamak amacıyla kurulan önemli örgütlerden biri.

Son yedi yıldır bu konuda çalışan birlik, grup ve sendikalar arasında giderek artan bir iletişim var. 1994 yılında bu konuda çalışan kuruluşlar arasında uluslararası bir network oluşturmak, evde üretim yapanların koşullarını iyileştirecek kampanyalar düzenlemek, ev içindeki üretimle ilgili bilgiyi network üyelerine yaymak, evde üretim yapanlara teknik yardım sağlamak amacıyla bir toplantı düzenlendi. Bu toplantıda HomeNet adlı bültenin ilk adımları da atılmış oldu.

Örgütün bülteni HomeNet, bu konuda deneyimi olan herkesin bilgi, yorum ve eleştirilerine açık. HomeNet'de, ILO tarafından 1996 yılında kabul edilen ev içindeki üretimin uluslararası standartlarıyla ilgili sözleşmeyi, Maderia adalarında sepet üren kadınların sorunlarını ve sendikalarının çalışmalarını, Kyoto, Tokyo ve Toronto'dan evde üretim yapan kadınların sorunlarını, kısaca değişik ülkelerden bu örgüte katılan üreticilerin haber ve mesajlarını bulabilirsiniz. HomeNet, 1995 yılından bu yana yılda dört kez yayımlanıyor. Ayrıca HomeNet Avrupa Konseyi Eşit Fırsatlar Birimi tarafından da maddi olarak destekleniyor.

HomeNet'in birinci sayısındaki bir habere göre, 1996 yılında yapılan ILO'nun yıllık toplantısında ev içinde yapılan üretim konusu ilk kez tartışmaya açıldı. Bu toplantının gözlemci katılımcılarından biri de HomeNet idi.

HomeNet'in beşinci sayısında İstanbul'dan bir haber var. Habere Türkiye'de ev içinde üretim yapan kadınların dikiş, nakış, halı kilim, dokuma, elektronik aletlerin montajı gibi alanlarda çalıştığı, ancak kadınların tam sayısının bilinmediği, istatistiklere "ev kadını" veya "işsiz" olarak geçtiği belirtiliyor. HomeNet'ten ayrıca 5-7 Ekim 1996 tarihlerinde Hindistan'ın Ahmedabad kentinde yapılan bir toplantıya Türkiye'den de bir temsilcinin katıldığını öğreniyoruz.

Bültenin Adresi : HomeNet 24 Harlech Terrace  
Leeds LS11 7DX, UK  
Tel : 44 113 270 1119 • Faks : 44 113 277 3269



## Kadına Yönelik Şiddet ve İsrail'deki Filistinli Kadınların Durumu (\*)

Genel olarak İsrail'de kadına yönelik şiddet marjinalize edilen, bütçeler düzenlenirken önemli fonlar ayrılması düşünülmeyen bir konu... Özellikle de İsrail vatandaşı olarak bu topraklarda yaşayan Filistinli kadınların uğradığı şiddete yalnızca Filistinli topluluğu ilgilendiren bir konu olarak bakılıyor. Ayrıca, bu alandaki kaynaklar, Yahudi ve Filistinli topluluk arasında eşit bir biçimde dağıtılmıyor.

İşin bir başka boyutu da Filistinli topluluktaki namus cinayetleri ve aile içindeki şiddet konularının polis ve mahkemeler tarafından farklı bir gözle değerlendirilmesi. Örneğin, evde aile-içi şiddetle karşılaşmış, korunma talebiyle polise başvuran Filistinli kızların ve kadınların durumu da polis tarafından ciddiye alınmayıp, genellikle bu kadınlar "Filistin'li kadının yeri evidir" düşüncesiyle evlerine geri gönderiliyor. Bu şekilde geri gönderilen kadınlar arasında bir süre sonra aile fertleri tarafından öldürülenler, "Namus cinayetine" kurban gidenler de olmuştur...

İsrail'deki Filistinli topluluk için "namus cinayetleri" yaygın. Kadın kuruluşları son yedi yıl içinde 52 Filistin'li kadının namus cinayetine kurban gittiğini belgelemiş durumda. Ortadan kaybolmuş bazı kadınların akıbeti konusunda bilgi elde etmek mümkün olmadığı için bu sayının gerçek kurban sayısının altında olduğu düşünülüyor. Ancak bu sorun adli makamlarca çoğu kez, Filistinli topluluğun değerlerinden, geleneklerinden kaynaklanan bir aile-içi sorun olarak görülüyor. Filistin'li topluluk ise cinayet işleyen, ailenin namusunu temizlediği için takdir ediyor. Hatta bazen erkekler, bu tür cezaları hakeden kadınların adlarını taşıyan "kara listeler" düzenleyip topluluk içinde dağıtıyorlar. Ve çoğu kez, cinayeti işleyen aile fertleri, hafifletici nedenler bulunarak, kasıtlı, planlı olmayan, bir kriz anında işlenmiş cinayetin suçlusu gibi ceza görüyorlar. Bu da başkaları açısından caydırıcı olmuyor. Çoğu kez de kendilerinden şüphe edilen kişiler, delil yetersizliği nedeniyle tutuklanmıyor ve soruşturulmuyorlar.

İşte şiddetin boyutları konusunda bazı ipuçları:

- İsrail İçişleri Bakanlığı, 1994 yılında İsrail'de 200 binin üzerinde kadının, yani evli beş kadından en az birine, sürekli dayak atıldığını kayda geçirmiş durumda. Bu konuda yapılmış bir araştırmaya göre Filistinli kadınların durumu da bu genel eğilime uygun. Filistinli kadınların %25'i en az yılda bir kez aile içinde fiziki şiddete uğruyor.

İsrail'de 18 yaşın altında dört kadından biri ise çeşitli biçimlerde cinsel tacize uğruyor ve tacizciler, olayların %90'ında kadın tarafından bilinen, tanınan kişiler.

- İsrail'de Filistin'li kadınlara hizmet verebilecek durumda iki tecavüz kriz merkezi var. Bu iki merkeze yılda ortalama 250 başvuru oluyor. Bunların %20'sini Filistinli kadınlar oluşturuyor. Tecavüz olayları çoğu kez gizlendiğinden bu tür olayların gerçek sayısının çok daha fazla olduğu tahmin ediliyor.

- İsrail'deki on uzun-dönem sığınma evinden sadece bir tanesi

Filistinli kadınlara hizmet veriyor. Diğer sığınmaevlerinde Filistinli personel ve avukat ile kuruluşa yakın Filistinli çocukların gidebileceği bir okul bulunmadığı için kadınların başvurmaları ve gereksinimlerinin karşılanması pek mümkün olmuyor.

- Aida Touma-Suliman'ın direktörlüğünü yaptığı ve Şiddete Karşı Kadınlar Derneği tarafından yürütülen Filistinli kadınlara uzun dönem hizmet veren tek sığınmaevi 1993-1997 yılları arasında 240 kadına ve 337 çocuğa sığınma olanağı sağlamış durumda. Her yıl sığınmaevine yapılan 80-100 arası başvuru da yer darlığı nedeniyle reddediliyor. Bazı durumlarda kadınlar çocuk yataklarında yatıyor.

- Filistinli kız çocukları ve genç kadınlar için geliştirilmiş tek sığınmaevi de yine Şiddete Karşı Kadınlar Derneği tarafından, Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı'nın kısmi desteğiyle yürütülüyor. 12-25 yaşları arasındaki kadınlara hizmet veren bu merkez, onları üç ay barındırabiliyor. 1994-1996 arasında 316 kişiyi barındırmış durumda

- Bunların dışında Filistinli kadınlar için kısa dönem, acil durumlarda sığınma olanağı sağlayan Haifa Kadın Kriz Sığınağı var. Bu da 1995'de kurulmuş olup, 1996'da başvuran 119 kadının %47'sini Filistinliler oluşturmuş. Merkezde sadece 25 kişinin (kadın ve çocuk) barınma olanağı var.

- Bu alandaki bir diğer hizmet de acil yardım telefon hatları. İki gönüllü kuruluşlar, diğer ikisi de aile danışma merkezleri kanalıyla Sosyal İşler Bakanlığı tarafından olmak üzere dört hat, şiddete uğrayanlara hizmet veriyor. Gönüllü kuruluşların telefon hatları çoğunlukla yurtdışı yardımlarla yürütülüyor. Bu hatlar yılda ortalama 700 kadına hizmet veriyor.

(\*) Yukarıdaki bilgiler, aralarında Aida Touma-Suliman'ın da yer aldığı, hükümet-dışı kuruluşların oluşturduğu bir çalışma grubunun hazırladığı İsrail'deki Filistinli Kadınların Statüsü raporundan alınmıştır.



### Aida Touma Suliman

1994 yılından bu yana İsrail'deki Şiddete Karşı Kadınlar Derneği'nin yöneticisi olan Suliman, aynı zamanda bir Filistin-İsrail ortak projesi olan Barış Projesinin de koordinatörlüğünü yürütüyor. TOSAV'ın daveti üzerine Türkiye'ye gelen Suliman, "Arap-İsrail Uyuşmazlığı ve Çözümünde Kadını Yeri" konulu bir konferans verdi. Ayrıca Uçan Süpürge'ye de davet edilen Suliman, 23 Mayıs 1998 tarihinde çeşitli kuruluşlardan temsilcilerin katıldığı bir toplantıda konuşma yaptı. Yaklaşık üç saat süren toplantıda yukarıda değindiğimiz konuları ve yönetiminde bulunduğu Sığınmaevi deneyimlerini aktardı. Toplantının sonunda bu alanda deneyim paylaşmanın ne kadar önemli olduğunu gördük.

Aida Touma - Suliman, Hertzl st. 33/24 ACCO - İSRAEL  
Tel / fax: 00. 972 66462138

# ÜNİVERSİTE ... KADIN ... ARAŞTIRMA...

GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ

KADIN SORUNLARI ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ (GÜKAMER)



Gaziantepli kadınlar GÜKAMER'e Mayıs 1997'de kavuşmuşlar. Merkez, ilk etkinliğini 5 Aralık'ta kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilmesinin yıldönümünde bir toplantı düzenleyerek gerçekleştirmiş. Merkez Müdürü Prof. Dr. Zerrin Söylemez, amaçlarını, kadın sorunlarıyla ilgili araştırma, inceleme ve proje yapmak, ulusal ve uluslararası kurs, seminer, konferans, kongre ve sempozyumlar düzenlemek, bu amaçlar doğrultusunda yayın yapmak ve arşiv oluşturmak, kadın sorunlarına karşı duyarlı tüm kurum ve kuruluşların çalışmalarına katılmak ve işbirliğini geliştirmek olarak belirtiyor.

Bugüne değin özellikle kadın okur yazarlığının artırılması ve sağlık hizmetlerinin yoğunlaştırılması konuları üzerinde durulmuş. Örneğin, 8 Mart 1998 günü bir ilköğretim okulunda sağlık taraması yapılmış ve 550 kişiye hizmet verilerek ilaçları sağlanmış. Ayrıca 310 kadına uygulanan anketlerin değerlendirilmesi ve merkezden beklenen sağlık ve eğitim konularında çalışmalara başlanmıştır.

GÜKAMER bölgede bir örnek teşkil etmesi bakımından son derece önemli ve amaçlarına ulaşması yolunda hepimizin duyarlılığına gereksinimi var. Diğer üniversitelerimizde bir süredir çalışmalarına başlamış olan kadın sorunları araştırma merkezleriyle elele, diğer duyarlı kuruluş ve bireylerin işbirliği doğrultusunda çok önemli bir işlevi yerine getireceğine inanıyor, GÜKAMER'e çalışmalarında başarılar diliyoruz.

*Betşim için : Prof. Dr. Zerrin Söylemez*

*Gaziantep Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi*

*Mühendislik Fakültesi 27310 - GAZİANTEP*

*Tel : (342) 360 10 41 • Faks : (342) 360 11 00*

## Türk Modernleşme Sürecinde Annelik Kimliğinin Kurulması\*



Türkiye'de yaşanan modernleşme süreci, gündelik yaşam pratiklerinde, tutum, yaklaşım, inanç ve zevklerde de bir değişime yol açmıştır. Bu iki düzey arasındaki ilişkiler, farklı yaklaşımlarla ele alınabilir. Bu yaklaşımların en bilineni ve en fazla kabul görmüş olanı, klasik modernleşmeci yaklaşımdır. Buna göre modernleşme doğrusal bir süreç olarak yaşanır, ekonomik, siyasi ve hukuki değişimler, aile hayatında, inanç ve değerlerde, gündelik pratiklerde aynen yansır. Modernleşme sürecine giren bir toplumda örneğin kentleşme ve çekirdek aileye geçiş ile aile içindeki ilişkilerin "demokratikleşmesi", birlikte gözlenen değişimler olacaktır. Oysa, bütün bu değişim süreci çok katlı, çok boyutlu, üstelik farklı yönleri doğru da olabilen pek çok alt süreçleri içermektedir. Bu nedenle, "modernleşme" adı verilen toplumsal değişimi anlayabilmek için, bütünü görebilmek kadar, parçaları da ayrı ayrı, kendi dinamikleri içinde ele almak önemlidir.

Bu tezde, sınırlı bir toplumsal kesimden kadınların anlatımları kanalıyla annelik rolü ve çocuklara verilmek istenen değerlerin iki kuşakta nasıl bir değişim gösterdiği izlenmiştir. Annelik rolüne bakılırken, kadınların aile içindeki konumları da ele alınmıştır. Bu konunun değişiminin klasik modernleşmeci yaklaşımlarda öngörülene uygun olup olmadığı araştırılmıştır.

Varılan sonuçlar, modernleşme kuramlarının bireysel düzeyde öngördüğü değişimlerin kısmen gerçekleştiğini, ancak özellikle kadınların kendi aileleriyle, anneleriyle dayanışma ilişkilerinin bu kuramlarda öngörülen yönde değişmediği, bireyselleşme bağımsızlaşma olarak adlandırılacak değişim ekseninin iki kuşaktan kadınlar tarafından farklı biçimlerde yaşantılandığını ve algılandığını göstermektedir.

\* Hacettepe Üniversitesi Antropoloji Anabilim Dalı'na sunulan lisansüstü tez - Aksoy Bora

Betşim için: Tel : (312) 320 55 05 • Faks : 363 59 04

e-mail : kassam@media.ankara.edu.tr

## Ankaralı Kadınlar, Türbeler ve İlişkilerinde Beliren Örüntüler\*

Bu çalışma, Türkiye Cumhuriyeti'nin laik başkenti Ankara'da yaşayan kadınların farklı Müslüman kimlikleri üzerine eğiliyor. İslamı yaşamının farklı yolları, dini mekanlara da yansıyor. Temel dini mekanlardan olan türbeler, kadınların çoğunlukla ziyaret ettikleri yerler olmaları itibarıyla çalışmanın merkezi eksenine oturuyor. Burada, türbelerde tecrübe edilirken, evlerdeki bağımsız şekilden daha görünür olan dini ruh halinin, Cumhuriyetin 75 yıllık tarihinde yaşanan ikiliklerin yarattığı gerilimlerin çözülmesindeki etkisi de tartışılıyor. Bu tarihi, hayatlarıyla bütünleşmiş Cumhuriyet çocukları olan kadınlarla yapılan görüşmeler, nasıl aynı zamanda hem laiklikte öncü hem de Müslüman olunabileceğini gösteriyor. Kadınların hayatına tekabül ettiği şekliyle Türkiye tarihinde oluşan dini yaşamı yansıtan örüntüler, tarihi ve etnografik metodlar kullanılarak ortaya çıkarıldı. Sosyal bilimler ve kadın çalışmaları şemsiyesi altında disiplinlerarası ve eleştirel bir yaklaşım geliştirildi. Bu arada ortak bir paydadın kopmamak ve kaybolmamak için de, evliyalının ve bu evliyalı ziyaret eden kadınların hayat hikayeleri, anlatının merkezinde duruyor. Böylece, kutsal-laik bir başkentte kadınların örgütlenmeden oluşturdukları dini örüntülerin değişik açılardan dile getirilmesi mümkün oluyor. Bu çalışma, bu anlamda, benzer çalışmalar için de bir çerçeve niteliğinde.

\* ODTÜ Kadın Çalışmaları Ana Bilim Dalı'na sunulan lisansüstü tez -

Elif Elkin Akçit - Betşim için: Tel: (312) 235 18 16

e-mail : e064997@orca.cc.metu.edu.tr

Sayfa

14



## SİNDRELLA Kompleksi: Çağdaş Kadında Bağımsızlık Korkusu

Sindrella Kompleksi, kendi deneyimleri ile özgürlüğün güvenceden daha iyi olduğunu öğrenen ama özgürlük için değil bağımlılık için eğitildiğinden, çelişkiye düşen kadınların, yani hepimizin öyküsünü anlatıyor. Çünkü tarih denen tanı tarafından verilmiş bir ceza gibi yaşıyoruz, bağımlılığı. Anne ve babamızın bize ilk ihaneti; aşırı yardım. Bağımsızlık sistemimiz buna alışıyor bir defa.

Kendi ayakları üzerinde durmaya karar veren kadın ise öğretilen değerlerin kendisine ait olmadığını anlamıştır ama yerine ne koyacağı konusunda bocalayınca, kendini beceriksiz hissetmeye başlar. Bu nokta, yani kadının hak etmediği halde kendini değersizleştirmeye başladığı nokta, özgürlüğü örkütücü bulup, güvence arayışına, "duruma bağlı olarak" birine yaslanma özlemine tekrar göz kırptığı noktadır. Oysa ki bu, doğru seçim değildir çünkü bize çaresizliğimizi anlatır. Yazar Colette Dowling, yaşamının böyle bir noktasında,

verimliliğini yitirmiş, hırslarını kaybetmiş ve kendine küsmüşken, yazmaya başlıyor ve benzer durumdaki diğer kadınlarla buluşarak, sorunu tanımlıyor. Kitapta bu tanıklıkların dışında, çocuk eğitiminde cinsiyete dayalı farklılıklar vb. konularda akademik araştırmaların bulgularına da yer verilmiş.

Öyle ya; Sindrella'nın beklediği peri gelecek mi? Gelen peri o kadar da becerikli değilse ne olacak, Sindrella küllerine mi dönecek, yoksa baloya gitmek için gereken elbiseyi kendisi mi dizecek?

Önemli bir soru daha var : Gelen peri gerçekten çok becerikliyse, Sindrella ne yapacak?

*Sindrella Kompleksi Çağdaş Kadında Bağımsızlık Korkusu, Colette DOWLING Öteki Yayınları, Ankara 1995.*

### KADINLARA YENİ KİTAPLAR

1. Maritt RULLMAN, Kadın Filozoflar 1-2, (Çev.: Tomris Mengüşoğlu), Kabcacı Yayınevi.
2. Mina URGAN, Bir Dinozorun Anıları, Yapı Kredi Yayınları.
3. Leyla İPEKÇİ, Maya, Milliyet Yayınları.
4. Hüseyin KILIÇ, I. Kölelikten Derebeyliğe Tarih ve Kadın.  
II. Parabeylikten Karabeyliğe Kadın ve Cinsellik.  
III. Çözülüş Öncesi Toplumcu Kadın, Art Yayınları.
5. Aysel YILDIRIM, Sıradan Şiddet, Boyut Kitapları.
6. Ayşe KULİN, Geniş Zamanlar, Remzi Kitabevi.
7. Aslı ERDOĞAN, Kırmızı Pelerini Kent, Adam Yayınları.
8. Yeşim EYÜBOĞLU, Geleceğini Biliyordum, İnkılap Kitabevi.
9. Tolga ERSOY, Menopoz ve Kültür, Öteki Yayınları.
10. Adrienne MENDELL, Erkekler Nasıl Düşünür: Erkeklerin Dünyasında Başarılı Olmanın Yedi Altın Kuralı, HYB Yayınları, (Çev.: Gülden Tümer).
11. İnci ARAL, İçimden Kuşlar Göçüyor, Can Yayınları.
12. Galina SEREBRYAKOVA, Fransız Devriminde Kadınlar, Evrensel Basım Yayın, (Çev.: Ahmet Acan).
13. Esther VILAR, Çokeşlilik, Göçebe Yayınları, (Çev.: Sevgi Tamgüç).
14. Catherine M. EDMONSON, Sıradışı 365 Kadın, Anahtar Kitaplar, (Çev.: Feyza Karagöz).
15. Catherine M. EDMONSON, Kadınların Erkekler Üzerine 365 Söz, Anahtar Kitaplar, (Çev.: Feyza Karagöz).
16. Selma EKREM, Peçeye İsyan, Anahtar Kitaplar.
17. Cahit UÇUK, Bir İmparatorluk Çökerken, Yapı Kredi Yayınları.
18. Hıfzı TOPUZ, Meyyale, Remzi Kitabevi.
19. Gürgün SAY, Sıyasal Değişimde Kadın Boyutu, Kurtiş Matbaacılık.



### FEMİNİST TEORİ

"Kadınlar, kendi tarihlerini öğrenip yeni kupaklara öğretmedikçe, köleliğin eski örüntülerinin tuzaklarına düşecekler ve güçlülük kazanılmıy özgürlükleri yitireceklerdir. Bu tarihin önemli bir bölümü, yüzyıllar boyunca geliştirilmiş olan feminist kuramdır. Kadınlar, bu kuramın bilgisine sahip olmadıkça cahil kalacaklardır." diyor, Josephine Donovan. Feminist Teori de Donovan'ın çeşitli üniversitelerde okuttuğu feminist kuram seminerlerinin sonunda doğan bir kitap.

Kitap, beş bölüme ayrılmış: Aydınlanmacı Liberal Feminizm, Kültürel Feminizm, Marxizm, Freudçuluk, ve Varoluşçuluk'un feminizmle ilişkisi, Radikal Feminizm, Yeni Bir Feminist Ahlak,

Sekeenler ve Ötesi. Hareketteki akımlar anlatılırken Mary Wollstonecraft, de Beauvoir, Sarah Grimke gibi öncü kadınlar ve görüşlerine de yer veriliyor.

Kadın-tanımlı kadın, öteki ekofeminizm, ev içi emek gibi kavramların açıklanması ve bu kavramlarla beraber değişen ve gelişen feminist hareket ve kadın kimliğinin yapısı anlatılıyor.

Feminist teori, bütün bunları bilmek, kadın hareketini ve bu hareketin felsefesini tanımak isteyenlerin okuması gereken bir kaynak kitap niteliğinde.

*Feminist Teori, Amerikan Feminizminin Entelektüel Gelenekleri, Josephine DONOVAN, (Çev. Akın Bora, Meltem Ağduk Gevrek, Feriye Saygı), Berişim Yayınları, İstanbul, 1997.*

# NEREDE NE VAR

??????????

## Hastalıkta, sağlıkta... Sevdiğinize en güzel armağan: Bir fidan

Artık bir ormanımız da var. Kadın Dayanışma Vakfı, uğradığı şiddet nedeniyle hayatını kaybeden kadınlar için bir anı ormanı kurmaya karar vermiş. Adı, 8 Mart Kadın Ormanı. İlk fidanlar 26 Nisan 1998 günü dikilmiş.

Sadece 500.000 TL ödüyorsunuz, bir fidan, sizin adınıza dikilip, hayatla buluşuyor, fidanlar boy verip bir orman, yani

8 Mart Kadın Ormanı, büyüdükçe, kadın dayanışması neler yapabilmiş, herkes bir daha görüyor.

Başvuru : Kadın Dayanışma Vakfı - Hisarparkı Cad. Firatpaşa Sok. No:9/3-4 Ulus ANKARA Tel-Faks : (312) 309 04 84

8 Mart Kadın Ormanı Hesap No : Kadın Dayanışma Vakfı - Yapı ve Kredi Bankası, Fıratlı Şubesi, 2221-6 ANKARA

## Sivil İletişim Ağı Girişimi

Sivil İletişim Ağı Girişimi örgütünüzün duyurulmasını istediğiniz mesajlarını 600'e yakın noktaya iletiyor.

İletişim : Nur AYMAN

Harçlar Sok. No:11/4 Kat:2 80060 Çiğdem/İSTANBUL

Tel : (212) 293 15 99 • Tel-Faks : (212) 293 15 39

e-mail:civicanettr@superonline.com

## Anne Çocuk Eğitimi Vakfı Gönüllü Eğitimciler Arıyor.

Anne Çocuk Eğitimi Vakfı, İşlevsel Okur-yazarlık Programının 7-23 Eylül 1998 tarihleri arasında öğreticiliğini yapacak, en az ilise mezunu gönüllüler arıyor.

Bilgi ve Başvuru : Gülheren Kütüğü

Tel : (212) 225 00 63-64

## Geniş Açı'da Kadın Var!

Boğaziçi Üniversitesi, Fotoğraf Klübünün dört ayda bir yayınladığı Geniş Açı adlı fotoğraf dergisinde bu sayıdaki dosya konusu Fotoğrafik Öge Olarak Kadın. Geniş Açı'da kadın konulu fotoğraflar konusunda çeşitli fotoğraf sanatçılarının görüşlerine de yer veriliyor.



## ÇATOM'lu Kadınlar Kitap Bekliyor

Çağdaş Toplum Merkezlerinde (ÇATOM) okuma-yazma öğrenen genç kadınlar, bizlerden kitap bekliyorlar. Şöyle sevimli, akıcı bi şeyler... Kitaplığınızı bir karıştırın isterseniz... Emin olun, çok mutlu olacaksınız.

Pelin DEMİRHAN / ÇATOM - SİRT

Seçil ASLAN / ÇATOM - GAP Bölge Müdürlüğü P.K.155 ŞANLIURFA

Gülşah DALGIÇ / ÇATOM - GAP Bölge Müdürlüğü P.K.155 ŞANLIURFA

Sayfa  
16

## KA-DER Ankara Şubesi Genel Kurulu

Kadın Adayları Destekleme ve Eğitim Derneği KA-DER'in Ankara Şubesi Genel Kurulunu yaptı. Yeni yönelimde, Filiz Örekli, Çağlayan Özdemir, Berna Türkali, Ferda Çilalioglu, Nuran Talu, Ediz Terim, Elif Ergu ve Selma Acuner var.



## İzmir'de 4. Kadın Çalışmaları Toplantısı

Ege Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (EKAM), Ege Kadın Araştırmaları Derneği (EKAD) ve Ege Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi, 7-9 Eylül 1998'de İzmir'de "Kadın Sorunlarının Çözümüne Doğru : Yöntem, Strateji ve Politikalar" adlı bir toplantı düzenliyor.

4. Kadın Çalışmaları Toplantısı, Üniversitelerden, sivil toplum örgütlerinden ve toplumun çeşitli kesimlerinden kadınların katılımı ile kadın sorunlarının çözümüne yönelik stratejilerin geliştirilmesi ve politikaların üretilmesi amacıyla düzenlenmektedir. Toplantı, mevcut sorunları tartışarak ve tartışmaya açan bir panelle başlayacak ve grup çalışmalarına sürecektir. Grup çalışmaları, kadın araştırmalarında yöntem, eğitim çalışma yaşamı ve sağlık alanındaki sorunları çözmeye yönelik stratejiler ile hukuki ve geleneksel yapıdan kaynaklanan sorunları çözmeye yönelik stratejiler olarak belirlenmiştir.

Berlin için : Yeşim Saygılı

Ege Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi

Bornova, 35040 İzmir. e-mail: kadun@bornova.ege.edu.tr

Tel: (232) 373 31 28 - 388 01 10/1964 • Faks : (232) 373 31 28



"size öyle özenliyorum ki..."  
kadın dergileri hayal satıyor

aretha franklin  
"mutluluk ve karpı nörüsü  
aynı yatağı paylaşıyor"

teoman itiraf etti  
"sağlam adam değilim"  
"kocam bir yabancı"

çizgileriyle samra can,  
feyhan güver, aygün bakiçin

